

ویژه نامه - روز طبیعت

انجمن جبهه طبیعت

نوروز

نوروز از نخستین روز بهار آغاز بر روایات تاریخ نویسان در روزگار باستان یک ماه طول می کشید و امروزه تا سیزده روز ادامه دارد. نوروز بزرگترین جشن ملی ایرانیان است که از روزگاران بسیار دور برای ما به یادگار مانده است و بنیاد آن را به جمشید پیشداری نسبت می دهند و حتی امروز این جشن به نام نوروز جمشیدی معروف است. گویند به دوران جمشید سرما و طوفان بزرگ ایرانویچ (ایران) را فرا گرفت و در پایان سه سال در آغاز بهار سرما و طوفان به پایان می رسد و به شادی آن جشن بزرگی بر پا می شود که نوروز می نامند.

مکیم عمر فیاض در نوروز نامه در باره این جشن چنین می نویسد: سبب نام نهادن نوروز از آن بوده است که آفتاب در هر ۳۶۵ شبانه روز و ربعی به اول دقیقه ممل باز آید و چون جمشید آن روز را دریافت نوروز نام نهاد و جشن بزرگی بر پا کرد و مردم نیز از وی پیروی نمودند. نوروز از نخستین روز بهار همراه با سرسبزی طبیعت و شادی آغاز می گردد.

سبزه موجب فراوانی در سال نو می شود رنگ سبز آن رنگ ملی ایرانیان و نماد امرداد (بی مرگی و جاودنگی) می باشد.

سمنو نماد فوبی برای زایش و باروری گیاهان می شود.

سمنو بو و شکوفه آن سرپوشمه دلداری است .

سماق چاشنی زندگی .

سیر و سرکه که برای گندزایی و پاکیزگی است.

سیب و آب نماد سپندار مزد (فروتنی و مهربانی).

سکه نمادی از شهریاری و نیرومندی می باشد.

شمعدان نماد اردیبهشت (بهترین راستی و پاکی) می باشد.

شیر ، تخم مرغ، آمیل، نان، شیر، نقل شیرینی، همگی نمادی از داده های اهورایی می باشند.

هفت سین و عدد هفت در فرهنگ ملل مختلف

به طور مقدمه باید دانست که عدد "هفت" نزد ایرانیان قدیم مقدس بود و به خاطر ستارگان هفتگانه یعنی « زهره، مشتری، عطارد، زحل، مریخ، زمین و فورشید» عدد هفت را گرامی می داشتند. نیاکان ما که زرتشتی بودند، اعتقاد داشتند که عقل مقدس یعنی " اهورامزدا " که به او "سپند مینو" نیز می گفتند، شش وزیر بزرگ به نام "امشاسپندان" دارد که یعنی مقدسان جاویدان و این شش امشاسپند با "سپندمینو" تشکیل (هفت سپند) می دهند.

علت این که هفت سین به راستی هفت سین است، اشاره به هفت "امشاسپند" است و چون کلمه "سپند" با سین شروع می شده، روی این اصل به علامت آن هفت مقدس جاودانی، چیزهایی در نظر گرفته شده که هم با حرف سین شروع شده باشند و هم مورد استفاده مثبت بشر واقع شوند.

مولوی می گوید: هفت شهر عشق را عطار گشت .....
ما هنوز اندر خم یک کوچه ایم

هفت در تاریخ :

همراهان داریوش با فود او هفت نفر بودند، در نقش رستم در بالای آرامگاه داریوش، هفت نقش ملامظه می شود. جنگهای هفت ساله در زمان لئوی ۱۱ واقع شد. ازدهای هفت سر معروف است. هفت پسر گشتاسب به هفت راهزن تبدیل شدند و هفت فوان رستم و اسفندیار معروف است.

معابد هفت طبقه :

در بابل و آشور هر معبدی هفت طبقه داشت و هر طبقه به نام یکی از سیارات و هفت رنگ بود (سرخ، سیمین، سفید، سیاه، ارغوانی، آبی و سبز). مزار اکباتان هفت دیوار داشت و آرامگاه کورش هفت پله دارد.

منبع : تبیان

عدد هفت در فرهنگ ملل مختلف:

عدد هفت در قدیم :

مردم بابل عدد هفت را مقدس می شمردند، طبقات آسمان و زمین و سیارات هفت بوده است، ایام هفته هفت روز است .

هفت از نظر مذاهب:

به عقیده هندیها در آئین برهما انسان هفت بار می میرد. عروس و داماد باید هفت قدم به اتفاق هم بردارند. هفت قدم جلو رفته و قسم می خورند، در آئین زرتشت هفت فرشته مقرب وجود دارد. در تورات مذکور است که هفت نر و ماده را با فود برگیر تا نسلی بر جهان بماند.

هفت در آئین مسیح :

هفت معجزه، از ۳۳ معجزه را مسیح در انجیل ذکر کرده است، در انجیل از هفت روح پلید صحبت شده است، به نظر فرقه کاتولیک، هفت نوع شادی و هفت غسل تعمید وجود دارد.

هفت در اسلام :

آسمان هفت طبقه دارد. فرعون در فواب هفت گاو چاق و هفت گاو لاغر را دید که گفتند هفت سال فشکسالی و هفت سال فراوانی می شود. جهنم هفت طبقه دارد. گناهان اصلی هفت عدد است. پیش از اسلام در بین اعراب، هفت بار طواف دور کعبه مرسوم بوده و در سنت اسلامی نیز چنین است. هفت نفر قاری قرآن معروف بودند، هفت بار شستن اشیاء ناپاک و قرار گرفتن هفت عضو بدن هنگام نماز نیز مذکور است.

هفت در تصوف :

هفت وادی سلوک در تصوف معروف است (۱ طلب (۲ عشق (۳ معرفت (۴ استغنا (۵ تومید (۶ میرت (۷ فنا

فلسفه سیزده بدر و روز طبیعت

سیزدهمین روز از هر ماهی در گاهنامه‌ی ایرانی تیر یا تیشتر نام دارد و روز سیزده ماه فروردین به جشن سیزده بدر و روز طبیعت نام گذاری شده است. جشن سیزده فروردین ماه روز بسیار مبارک و فرخنده است. ایرانیان چون در مورد این روز آگاهی کمتری دارند آن روز را نمس می دانند و برای بیرون کردن نمسی از خانه و کاشانه خود کنار جویبارها و سبزه ها می روند و به شادی می پردازند. تا کنون هیچ دانشمندی ذکر نکرده که سیزده نوروز نمس است. بلکه قریب به اتفاق روز سیزده نوروز را بسیار مسعود و فرخنده دانسته اند. نخست باید به این موضوع توجه داشت که در فرهنگ ایرانی، هیچ یک از روزهای سال «نمس» و «بدیومن» یا «شوم» شمرده نشده، بلکه چنان چه می دانیم هر یک از روزهای هفته و ماه نام هایی زیبا و در ارتباط با یکی از مظاهر طبیعت یا ایزدان و امشاسپندان داشته و دارند و روز سیزدهم هر ماه فورشیدی در گاه شماری ایرانی نیز «تیر روز» نام دارد که از آن ستاره ی تیشتر، ستاره ی باران آور می باشد و نیاکان فرهیفته ی ما از روی فیمستگی، این روز را برای نخستین جشن تیرگان سال، انتخاب کرده اند.

نام گذاری این روز:

در سیزدهمین روز از تیر ماه، آرش کمانگیر، پهلوان ایرانی با پرتاب تیر، مرز میان ایران و توران را جدا کرد و در پی آن آشتی مردمی را میان توران و ایران که سال ها در جنگ بودند پایدار سافت. به یادبود او ایرانیان جشن تیرگان را در ماه تیر برپا کردند و سیزدهمین روز از هر ماهی را تیر یا تیشتر نامیدند.

تیشتر یا تیر کیست؟

در میتفتهای (اساطیر، Myths) ایرانی، تیشتر یا تیر ایزد بانوی بارندگی است که در آسمان ها با اسپ سپیدی در هروی است و هرگاه با دیوی به نام آپوش بجنگد و

برنده شود، سالی پر از سبزی و فرمی و باران در پیش است. از سوئی گویند که جمشید شاه پیشدادی هم هر سال در روز سیزده نوروز در دشت سبز و فرخ چادر بر پا می کرده و بار همگانی می داده که سپس به گونه‌ی آیین در می آید و از همین روی ایرانیان روز سیزدهم فروردین کنار سبزه ها، پشمه سارها و جویبارها می روند و به ویژه زنان که نماینده‌ی آناهیتا، ایزد بانوی آب هستند با نوازش سبزه ها و گره زدن آنان (داستان گره زدن سبزه در پایین آورده شده)، پشتیبانی خود را از ایزد بانوی باران نشان می دهند.

برگزاری آیین جشن سیزده بدر:

نیاکان ما پس از دوازده روز جشن که یاد آور دوازده ماه سال است، روز سیزدهم را پایان جشن بزرگ نوروز می دانستند. امروزه هم هنوز روز سیزدهم فروردین همانند شب پایانی چهارشنبه سال جایگاه ویژه‌ای دارد. اگر با چهارشنبه سوری به پیشواز نوروز می رویم، با جشن سیزده بدر همراه با شادی به پادرده/بدره(بدرقه) آن می رویم. آنان از بامداد روز سیزده فروردین سفره نوروزی را بر می چیدند و سبزه ها را با خود بر می داشتند و به دشت، بیابان و کشتزارها می بردند و به آب روان می سپردند که نشانه‌ی پیشکشی دادن به ایزد بانوی آب ها است و با نیایش به درگاه اهورامزدا آرزوی بارش باران و سالی پر از فراوانی و شادی می کردند. آنان در زمین تازه روییده و سرسبز و آکنده از انبوه گل و گیاهان بیابانی به شادی، ترانه سرایی، پایکوبی، بازی های گروهی، بادبادک پرانی، سوارکاری، آب پاشی و آب بازی می پرداختند و با گرد آوری سبزه از دشت و کوه به پختن آش و فوراکی های ویژه می پرداختند، که همه ریشه در فرهنگ زیبای ایرانی دارد و آن شاد کردن، فنداندن و آشتی و در پی آن فروریختن اندیشه های پلید و تیره است. بخشی دیگر از آیین های زیبای سیزده بدر با سرنوشت در پیوند است، برای نمونه: شگون(فال) گوش ایستادن، شگون گیری و

فرهنگ های دیگر است. دروغ های روز اول آوریل مانند همین دروغ ها و شوفی های سیزده بدر است. روز اول آوریل، هر چهار سال یکبار مصادف با روز سیزده فروردین است و سه سال دیگر با ۱۲ فروردین مصادف است. اول آوریل در اساطیر روم باستان مصادف است با روز (ستافیز آتیس الهه تبسم). شاد بودن و فندیدن در این روز مرسوم است. آمریکایی ها در روز اول آوریل از روش های مختلف و گاهی عجیب و غریبی برای دست انداختن دیگران و شوفی کردن با آنان استفاده می کنند. بریتانیایی ها می گویند که بدشانسی نصیب کسی خواهد شد که بخواهد در بعد از ظهر روز اول آوریل کسی را دست بیندازد، زیرا در آن ساعات دیگر مردم نسبت به این گونه شوفی ها آمادگی پیدا کرده اند. در هند، یک روز قبل از اول آوریل جشن هولی برگزار می شود که در آن مردم بر روی همدیگر رنگ می پاشند و شادی می کنند. در روز اول آوریل، مردم پرتغال بر روی همدیگر آرد می پاشند. مردم فرانسه، روز اول آوریل را روز ماهی می نامند. کودکان و نوجوانان فرانسوی در این روز، بر پشت دیگران کاغذی می چسبانند که بر روی آن تصویر نوعی ماهی که زود به دام می افتد کشیده شده است. منظور از این کار، این است که فردی که کاغذ به او چسبانده شده مثل همان ماهی، زود به دام می افتد.

روز طبیعت فراموش شده

سیزده بدر روز طبیعت است اما اگر روز چهاردهم فروردین سری به پارک ها و یا فضای سبز اطراف شهرها بزنید متوجه می شوید که سیزدهم فروردین هر روزی می تواند باشد جز طبیعت. مردمی که از صبح از خانه بیرون آمده اند آنقدر زبانه و آشغال از خودشان در طبیعت به جا گذاشته اند و همه جا را کثیف کرده اند که باور کردنی نیست.

به ویژه شگون کوزه، گره زدن سبزی و گشودن آن، بفت گشایی که در سمرقند (سمرقند) و بفا را رواج دارد و نمونه های پرشمار دیگر...

سبزه گره زدن:

در میتخت های (اساطیر، Myths) کهن ایران، مَشیبه {آدم: آدم واژه ی پارسی و کوتاه شده ی واژه ی اوستایی ایودامن به مانک(معنی) نفسستین آفریده است که به دیگر زبان ها رفته است} و مَشیانه(موا) روز سیزدهم فروردین با گره زدن دو شافه ی مؤرد، برای نفسستین بار در جهان پایه ی پیوند فود را بنا داشتند. امروزه هم دفتران و پسران دم بفت با گره زدن سبزه در روز سیزده فروردین با گواه گرفتن نهاد(طبیعت، Nature) آرزوی پیوندی فوب می کنند.

انگیزه نافرندگی روز سیزده و عدد سیزده:

درباره نافرندگی روز سیزده دیدگاه های گوناگون هست از جمله:

دیدگاه نفست چنین است: همان گونه که گفته شد آرش کمانگیر پس از پرتاب تیر، مرز میان ایران و توران را شناساند، ولی پس از آن جان فود را از دست داد و گویند نافرندگی روز سیزده در نزد نیاکان ما و هم چنین گسترش آن مَر(عدد) ۱۳ در جهان، برای نافرندگی بودن مرگ آرش کمانگیر در این روز است.

دیدگاه دوم چنین است: در فرهنگ ایران هیچ یک از روزهای سال نافرندگی شمرده نشده ولی چون پس از تافت تازیان به ایران، آنان هفت روز در هر ماه را نافرندگی می دانستند و سیزده هم در شمار آن بوده، گویند نافرندگی سیزده از این جا ریشه گرفته است.

دروغ سیزده یا اول آوریل

دروغ سیزده بهانه ای برای سرگرمی و فندیدن در این روز است که اتفاقا یکی از شباهت های فرهنگ ایرانی با